

Nr 315.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag för budgetåret 1943/44 till kristillägg samt till avskrivning av nya kapitalinvesteringar, m. m.; given Stockholms slott den 21 maj 1943.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen under 1:o)—3:o) hemställt.

GUSTAF.

Ernst Wigforss.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 21 maj 1943.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, ERIKSSON, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ, ROSANDER, GJÖRES, EWERLÖF.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anför chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss.

1:o) Anslag till kristillägg.

I årets statsverksproposition upptogs anslagen till kristillägg för nästa budgetår med allenast beräknade belopp i avvaktan på att grunder för kristillägg för nästa regleringsperiod skulle fastställas. Därjämte påverkades anslagsbehovet av vissa förestående löneregleringar och organisationsförändringar, bland vilka märktes löneregleringen för domsagoförvaltningen m. fl. förvaltningsgrenar samt vägväsendets förstatligande. De för olika huvudtitlar beräknade anslagen, vilka uppfördes med belopp motsvarande kostnaderna under ett år för kristillägg efter 16 procent enligt dittills gällande grunder, voro följande:

Andra huvudtiteln	kronor	1,450,000
Tredje »	»	340,000
Fjärde »	»	15,000,000
Femte »	»	6,970,000
Sjätte »	»	750,000
Sjunde »	»	3,000,000
Åttonde »	»	29,000,000
Nionde »	»	1,850,000
Tionde »	»	1,100,000
Elfte »	»	24,000
Tolfte » :		
Statliga pensionsväsendet	kronor	6,000,000
Statsunderstödda pensionsväsendet	»	4,700,000
Allmänna indragningsstaten	»	20,000
Fjortonde huvudtiteln	»	157,000
	Summa kronor	70,361,000.

Genom proposition nr 77 har för riksdagen framlagts förslag angående grunder för kristillägg åt statliga befattningshavare m. fl. för tiden från och med andra kvartalet 1943 till och med första kvartalet 1944. Enligt förslaget, som av riksdagen godkänts (skriv. nr 182), skola kristillägg utgå med 16 procent intill dess index i den serie, som har 1935 som basår, uppnått 160 eller också index i den serie som har 1914 som basår uppnått 249. När så skett erhålles ett ytterligare tillägg av 5 procent, för vilket dock gäller ett maximiunderlag av 500 kronor för månad. Skulle index åter nedgå till eller under 152 i 1935 års serie bortfaller det ytterligare tillägget. I övrigt innebär den nya regleringen ingen ändring i de förut gällande grunderna för kristilläggen. Vid beräkningen av den levnadskostnadsindex, till vilken kristilläggsbestämmelserna anknyta, tillämpas från och med den 1 april 1943 de grunder, som förordats i indexkommitténs förslag (SOU 1943: 8).

Levnadskostnadsindex har sedan den 1 oktober 1942 utgjort 153. Någon anledning till allmän omräkning av de i statsverkspropositionen upptagna beloppen föreligger sålunda icke. Ej heller ha vidtagna omorganisationer och löneregleringar medfört sådana förändringar av underlaget för kristilläggen, att någon justering av de i statsverkspropositionen upptagna siffrorna på den grund kan anses påkallad. Beträffande det under fjärde huvudtiteln upptagna beloppet, 15 miljoner kronor, bör dock följande anmärkas. Under nuvarande beredskap redovisas kostnaderna för kristillägg åt den militära personalen på krigstitel. De täckas sedermera från tilläggsstatsanslaget till täckning av löpande försvarsutgifter. För den händelse nuvarande förhållanden bestå jämväl under nästa budgetår, kommer därför fjärde huvudtitelns kristilläggsanslag på samma sätt som för budgetåret 1942/43 att redovisa en mycket stor underbelastning, vilken dock av skäl som nyss nämnts icke utgör någon reell besparing utan har sin grund i den tillämpade redovisningstekniken.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för budgetåret 1943/44 under härefter angivna huvudtitlar anvisa följande *förslagsanslag*, nämligen

Andra huvudtiteln:		
<i>Kristillägg</i>	kronor	1,450,000
Tredje huvudtiteln:		
<i>Kristillägg</i>	»	340,000
Fjärde huvudtiteln:		
<i>Kristillägg</i>	»	15,000,000
Femte huvudtiteln:		
<i>Kristillägg</i>	»	6,970,000
Sjätte huvudtiteln:		
<i>Kristillägg</i>	»	750,000
Sjunde huvudtiteln:		
<i>Kristillägg</i>	»	3,000,000
Åttonde huvudtiteln:		
<i>Kristillägg</i>	»	29,000,000
Nionde huvudtiteln:		
<i>Kristillägg</i>	»	1,850,000
Tionde huvudtiteln:		
<i>Kristillägg</i>	»	1,100,000
Elfte huvudtiteln:		
<i>Kristillägg</i>	»	24,000
Tolfte huvudtiteln:		
<i>Kristillägg å pensioner vid det statliga pensionsväsendet</i>	»	6,000,000
<i>Kristillägg å pensioner vid det statsunderstödda pensionsväsendet</i>	»	4,700,000
<i>Kristillägg till personal å indragningsstat</i>	»	20,000
Fjortonde huvudtiteln:		
<i>Kristillägg</i>	»	157,000.

2:o) Dyrtidstillägg åt f. d. befattningshavare i statens tjänst.

Vid anmälan av tolfte huvudtiteln i årets statsverksproposition anhöll jag att framdeles, sedan vissa inom finansdepartementet pågående undersökningar blivit slutförda, få underställa Kungl. Maj:t frågan, huruvida åtgärder borde vidtagas vid årets riksdag för att i viss anslutning till den senaste pensionsregleringen tillgodose mera trängande behov av åtgärder till förbättring av äldre tjänstepensioner. Enär grunderna för dyrtidstillägg under nästa budgetår först i angivna sammanhang ansågos böra fastställas, blev, bland andra,

det under fjortonde huvudtiteln uppförda anslaget till dyrtidstillägg åt f. d. befattningshavare m. fl. pensionärer upptaget med allenast beräknat belopp.

Genom proposition den 5 mars 1943, nr 170, har frågan om förbättring av vissa äldre tjänstepensioner underställts riksdagen. Förslaget, rörande vars detaljer jag torde få hänvisa till nämnda proposition, innebär bl. a., att dyrtidstillägg för pensioner, som utgå med belopp under viss nivå, icke längre må beräknas å förhöjt underlag, och medför beträffande anslagsberäkningen en överflyttning från anslaget till dyrtidstillägg till anslagen till tjänstepensioner av en mindre del av de sammanlagda pensionskostnaderna.

Därest riksdagen beträffande sina pensionärer ansluter sig till de grunder, som förordats för övriga statstjänstemän i propositionen nr 170, torde sålunda en mindre förskjutning av belastningen på fjortonde huvudtitelns dyrtidstilläggsanslag vara att emotse. Då emellertid de sammanlagda utgifterna för budgetåret 1943/44 under detta anslag av riksgäldskontoret beräknats till endast 13,000 kronor, torde uppkommande underbelastning icke vara av sådan storlek, att anslagsberäkningen påverkas. Anslaget synes därför för nästa budgetår böra upptagas med det av riksgäldskontoret förordade beloppet, 13,000 kronor.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

till *Dyrtidstillägg åt f. d. befattningshavare m. fl. pensionärer* under fjortonde huvudtiteln för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 13,000.

3:o) Anslag till avskrivningar.

Avskrivningsanslagen i årets statsverksproposition voro i betydande omfattning upptagna med allenast beräknade belopp, beroende på att motsvarande investeringsanslag icke äskades definitivt. Jag hemställer nu att få anmäla de förändringar, som betingas av de definitiva anslagsäskandena samt av förslag om ytterligare investeringar utöver de i statsverkspropositionen beräknade.

Sättet för beräkningen av avskrivningsanslagen ansluter sig till vedertagna principer och torde behöva närmare angivas endast i följande fall.

Under *statens affärsverksfonder* ha för investering i telegrafverkets fond äskats två anslag, vilka såsom betingade av militära skäl torde böra i sin helhet avskrivas, nämligen ett till vissa reservtelefonstationer m. m. å 1,215,000 kronor och ett till anordnande av orienteringsnät för luftförsvarets telefontrafik å 853,000 kronor. Till anordningar för lastning och lossning av sockerbeter vid statens järnvägar har under statens järnvägars fond äskats ett belopp av 1 miljon kronor. I likhet med tidigare investeringar för samma ändamål bör anslaget avskrivas med 50 procent.

Under *statens allmänna fastighetsfond* beräknades i statsverkspropositionen ett anslag å 340,000 kronor till nybyggnad för högre allmänna läroverket i

Haparanda. Enär investeringsanslaget icke slutligt äskats, bortfaller även avskrivningsanslaget. För ett nytillkommet anslag å 93,000 kronor för inköp av fastighet för länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län torde icke böra beräknas någon avskrivning, emedan köpeskillingen i sin helhet ur statens synpunkt torde vara att betrakta såsom ersättning för förvärv av tomten.

Investeringarna i *försvarsväsendets fastighetsfond* utgöras av tre skilda kategorier, nämligen 1) investeringar inom ramen för 1942 års försvarsbeslut, för vilka avskrivningarna beräknas såsom kollektiva kvotanslag för varje delfond under rubriken Vissa byggnadsarbeten m. m., 2) investeringar i anledning av Stockholms garnisons utflyttning till Järvafältet m. m., för vilka avskrivningarna finansieras vid sidan av budgeten, samt 3) övriga investeringar, för vilka avskrivningsanslagen beräknas kollektivt för varje delfond under rubriken Övriga arbeten. Investeringarna avskrivs i princip till 50 procent, varvid dock undantag göras för markförvärv. Beträffande den närmare utformningen av dessa regler torde få hänvisas till den redogörelse, vilken lämnats vid anmälan av avskrivningshuvudtiteln i årets statsverksproposition.

I årets statsverksproposition uppfördes samtliga avskrivningsanslag under försvarsväsendets fastighetsfond med beräknade belopp. I vad rör anslagen till Vissa byggnadsarbeten m. m., d. v. s. kvotanslagen inom ramen för 1942 års försvarsbeslut, har någon förändring av förutsättningarna icke inträffat, varför dessa anslag böra äskas med de i statsverkspropositionen beräknade beloppen, eller för arméförvaltningens delfond 10,600,000 kronor, för marinförvaltningens delfond 4,000,000 kronor samt för flygförvaltningens delfond 11,900,000 kronor. I anslutning till de för motsvarande investeringsanslag lämnade bemyndigandena torde riksdagens medgivande att överskrida ifrågasvarande kvotanslag böra inhämtas.

De i försvarsväsendets fastighetsfond till och med denna dag anvisade eller äskade investeringsanslag för budgetåret 1943/44, vilka icke falla inom ramen för 1942 års försvarsbeslut, uppgå efter avdrag för markförvärv och för investeringar i anledning av utflyttning av Stockholms garnison till Järvafältet till ett sammanlagt belopp av 5,220,000 kronor, varav faller på arméförvaltningens delfond 4,246,000 kronor, på marinförvaltningens delfond 180,000 kronor samt på flygförvaltningens delfond 794,000 kronor. Därjämte äskas under arméförvaltningens delfond ett anslag å 14,250,000 kronor till utbyggnad av vissa fabriker och anläggningar. På sätt framgår av den redogörelse jag tidigare denna dag lämnat vid anmälan av proposition angående slutlig reglering av riksstaten för budgetåret 1942/43 belöper sig den på budgetåret 1943/44 fallande avskrivningen för sistnämnda investering till 2,625,000 kronor. Då av ifrågasvarande avskrivningsanslag ett belopp av 275,000 kronor skall anses falla inom ramen för 1942 års försvarsbeslut (jfr prop. 1943: 163 sid. 60) skola sålunda under rubriken Övriga arbeten avskrivnas (2,625,000 — 275,000 =) 2,350,000 kronor, medan 275,000 kronor innefattas under avskrivningsanslaget till vissa byggnadsarbeten m. m. Under rubriken Övriga arbeten bör således äskas anslag till följande belopp, näm-

ligen för arméförvaltningens delfond ($\frac{1}{2} \cdot 4,246,000 + 2,350,000 =$) 4,473,000 kronor, för marinförvaltningens delfond ($\frac{1}{2} \cdot 180,000 =$) 90,000 kronor och för flygförvaltningens delfond ($\frac{1}{2} \cdot 794,000 =$) 397,000 kronor.

Avskrivningen å det under *statens utlåningsfonder* upptagna anslaget till lånefonden för bostadsförsörjning för mindre bemedlade, barnrika familjer torde få beräknas efter samma grunder som avskrivningen å motsvarande investering i fjol. Detta innebär, att hälften av investeringen antages skola disponeras till sådana bostadsanskaffningslån för egna hem, vilka äro ränte- och amorteringsfria till $\frac{2}{\%}$. Då räntan å lånen i övrigt utgör 3.25 procent, kan avskrivningskvoten beräknas till 27.8 procent.

För investering i *fonden för låneunderstöd* har till lån till August Abrahamsons stiftelse för slöjdläroarbete för vissa ombyggnadsarbeten m. m. äskats 90,000 kronor. Beloppet torde böra i sin helhet avskrivas. Beträffande anslaget till Tertiärlån till viss bostadsbyggnadsverksamhet å 50 miljoner kronor föreligger visst avskrivningsbehov, betingat av de subventionslån för egenahemsbebyggelse, som utgå av anslaget och delvis äro räntefria, delvis belagda med en ränta av 3.6 procent. Av hänsyn till svårigheterna att nu bedöma omfattningen av detta avskrivningsbehov förordar jag, att avskrivningen får anstå tills vidare.

Samtliga nu erforderliga ändringar och tillägg i avseende å statsverkspropositionens förslag om anslag till avskrivning av nya kapitalinvesteringar framgå av följande översikt.

	Ökning (+) Minskning (-) Kronor
<i>Statens affärsverksfonder:</i>	
Vissa reservtelefonstationer m. m. (jfr prop. nr 313)	+ 1,215,000
Anordnande av orienteringsnät för luftförsvarets telefontrafik (jfr prop. nr 313)	+ 853,000
Anordningar för lastning och lossning av sockerbeter vid statens järnvägar (jfr prop. nr 188)	+ 500,000
<i>Statens allmänna fastighetsfond:</i>	
Vissa byggnadsarbeten vid statens sinnessjukhus (jfr prop. nr 51)	— 104,100
Om- och tillbyggnad av länsresidenset i Växjö (jfr prop. nr 104)	+ 55,000
Lantmäterikontorsbyggnad i Örebro (jfr prop. nr 106)	+ 62,500
Ändringsarbeten i fastigheten nr 4 i kvarteret Kungl. Trädgården i Stockholm (jfr prop. nr 259)	+ 5,000
Fullföljande av universitetsbibliotekets i Uppsala om- och tillbyggnad m. m. (jfr prop. nr 275)	+ 11,300
Ombyggnad av paviljong I vid akademiska sjukhuset i Uppsala (jfr prop. nr 275)	+ 71,000
Om- och tillbyggnad av tandläkarinstitutets lokaler m. m. (jfr prop. nr 214)	+ 27,500
Ombyggnad av institutionens för anrikning förutvarande lokaler vid tekniska högskolan i Stockholm (jfr prop. nr 275)	+ 53,500

	Ökning (+)	Minskning (-)
	Kronor	
Ändringsarbeten inom institutionen för mineralogi och geologi vid tekniska högskolan i Stockholm (jfr prop. nr 275)	+	3,800
Ombyggnad av maskinhallen i institutionen för kemisk teknologi vid Chalmers tekniska högskola (jfr. prop. nr 275) ..	+	55,000
Nybyggnad för högre allmänna läroverket i Haparanda (jfr prop. nr 142)	—	170,000
Vissa ändringsarbeten vid småskoleseminariet i Strängnäs (jfr prop. nr 142)	+	3,000
Om- och nybyggnadsarbeten vid dövstumskolorna (jfr prop. nr 269)	+	187,500
Ytterligare medel till nybyggnad för svenska träforskningsinstitutet (jfr prop. nr 279)	+	74,000
Försvarsväsendets fastighetsfond:		
Arméförvaltningens delfond:		
Övriga arbeten (jfr prop. nr 58 och 222)	+	4,473,000
Marinförvaltningens delfond:		
Övriga arbeten (jfr prop. nr 222)	+	90,000
Flygförvaltningens delfond:		
Övriga arbeten (jfr prop. nr 222)	+	117,000
Statens utlåningsfonder:		
Lånefonden för bostadsförsörjning för mindre bemedlade, barnrika familjer (jfr prop. nr 243)	—	1,390,000
Fonden för låneunderstöd:		
Tilläggsån till viss bostadsbyggnadsverksamhet (jfr prop. nr 243)	+	2,030,000
Lån till August Abrahamsons stiftelse för slöjdläroarbete för vissa ombyggnadsarbeten m. m. (jfr prop. nr 215)	+	90,000
	Summa	+ 8,313,000.

På riksdagen torde få ankomma att vidtaga de kompletteringar och justeringar av de under ifrågavarande huvudtitel äskade anslagen, som i anledning av riksdagens beslut rörande anslag å kapitalbudgeten eller eljest kunna påkallas.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:tt måtte föreslå riksdagen

dels att till avskrivning av nya kapitalinvesteringar för budgetåret 1943/44 i härefter angivna fonder anvisa följande reservationsanslag, nämligen

Telegrafverkets fond:

Kommunikationsdepartementet:

Vissa reservtelefonstationer m. m.	kronor	1,215,000
Anordnande av orienteringsnät för luftförsvarets telefontrafik	»	853,000

Statens järnvägars fond:

Jordbruksdepartementet:

<i>Anordningar för lastning och lossning av sockerbeter vid statens järnvägar</i>	kronor	500,000
---	--------	---------

Statens allmänna fastighetsfond:

Socialdepartementet:

<i>Vissa byggnadsarbeten vid statens sinneressjukhus</i>	kronor	1,265,900
--	--------	-----------

Kommunikationsdepartementet:

<i>Om- och tillbyggnad av länsresidenset i Växjö</i>	kronor	55,000
<i>Lantmäterikontorsbyggnad i Örebro</i> ..	»	62,500
<i>Ändringsarbeten i fastigheten nr 4 i kvarteret Kungl. Trädgården i Stockholm</i>	»	5,000

Ecklesiastikdepartementet:

<i>Fullföljande av universitetsbibliotekets i Uppsala om- och tillbyggnad m. m.</i>	kronor	11,300
<i>Utbyggande av karolinska sjukhuset</i> ..	»	100,000
<i>Ombyggnad av paviljong I vid akademiska sjukhuset i Uppsala</i>	»	71,000
<i>Om- och tillbyggnad av tandläkarinstitutets lokaler m. m.</i>	»	377,500
<i>Ombyggnad av institutionens för anrikning förutvarande lokaler vid tekniska högskolan i Stockholm</i>	»	53,500
<i>Ändringsarbeten inom institutionen för mineralogi och geologi vid tekniska högskolan i Stockholm</i>	»	3,800
<i>Ombyggnad av maskinhallen i institutionen för kemisk teknologi vid Chalmers tekniska högskola</i>	»	55,000
<i>Vissa ändringsarbeten vid småskoleseminariet i Strängnäs</i>	»	3,000
<i>Om- och nybyggnadsarbeten vid dövsstumskolorna</i>	»	187,500

Handelsdepartementet:

Nybyggnad för ett laboratorium för betongtekniska provningar vid statens provningsanstalt	kronor	130,000
Ytterligare medel till nybyggnad för svenska träforskningsinstitutet	»	74,000
Uppförande av byggnader för järn- och metallforskning	»	250,000
Uppförande av byggnad för textilforskning	»	150,000

Försvarsväsendets fastighetsfond:

Försvarsdepartementet:

Arméförvaltningens delfond:

Vissa byggnadsarbeten m. m.	kronor	10,600,000
Övriga arbeten	»	4,473,000

Marinförvaltningens delfond:

Vissa byggnadsarbeten m. m.	»	4,000,000
Övriga arbeten	»	90,000

Flygförvaltningens delfond:

Vissa byggnadsarbeten m. m.	»	11,900,000
Övriga arbeten	»	397,000

Statens utlåningsfonder:

Socialdepartementet:

Lånefonden för bostadsförsörjning för mindre bemedlade, barnrika familjer	kronor	5,560,000
---	--------	-----------

Fonden för låneunderstöd:

Socialdepartementet:

Tillägglån till viss bostadsbyggnadsverksamhet	kronor	10,730,000
--	--------	------------

Ecklesiastikdepartementet:

Lån till August Abrahamsons stiftelse för slöjdläroverksamhet för vissa ombyggnadsarbeten m. m.	kronor	90,000;
--	--------	---------

dels ock att medgiva, att de under de olika delfonderna av försvarsväsendets fastighetsfond äskade anslagen till Vissa byggnadsarbeten m. m. må överskridas enligt för motsvarande investeringsanslag gällande regler.

Kungl. Maj:ts proposition nr 315.

Med bifall till vad föredragande departementschefen, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, under 1:o—3:o) hemställt, förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

W. Dickson.
